

Feedbackformulier – Curriculum.nu – Kunst en Cultuur

Gezamenlijke reactie namens VCPS-PO (10 scholen) en VCPS-VO (45 scholen)

- VCPS-PO: info-po@cultuurprofielcholen.nl
- VCPS-VO: Info@cultuurprofielcholen.nl

Telefoonnummer: 06-10908055 (Steunpunt VCPS PO en VO)

Deze reactie is tot stand gekomen op basis van:

- Het manifest Cultuureducatie van VCPS-PO en VCPS-VO
- Visitatie/kwaliteits criteria van VCPS-PO en VCPS-VO
- VCPS-VO bijeenkomst van 3 april
- Consultatieronde LKCA op 3, 4 en 5 april
- VCPS-PO bijeenkomst van 11 april
- VCPS-VO Toronto reis 14 – 21 april
- Gesprekken met leden VCPS-PO en VCPS-VO
- Gesprekken met bestuur VCPS-PO en VCPS-VO
- Consultatie voorzitter VCPS-PO en VCPS-VO

Graag nodigen wij - een afvaardiging van - de ontwikkelgroep Kunst en Cultuur uit voor een verdiepend en uitwisselend gesprek met de beide besturen om verder door te praten over onze visie en uitvoering van kunst- en cultuuronderwijs op onze cultuurprofielcholen en hoe dat gebruikt zou kunnen worden voor het opstellen van landelijke bouwstenen voor het leergebied Kunst en Cultuur.

Hartelijke groet, namens Gerard Smetsers (voorzitter VCPS-PO) en Rob Menting (voorzitter VCPS-VO),

Astrid Rass
Steunpunt VCPS PO en VO

Beschrijft de conceptvisie in voldoende mate de relevantie van ons leergebied voor de ontwikkeling van de leerling? Wat ontbreekt?

VRAAG 1 –

Het is helder en inspirerend geschreven. De relevantie is in voldoende mate aanwezig. Wat vanuit het kader van de VCPS-PO en VCPS-VO nog ontbreekt:

- Wat zijn de basale waarden waarvoor kunst- en cultuuronderwijs dienen (zie ook manifest VCPS)?
- Daarbij een precieze uitleg over - en graag meer theoretische onderbouwing van - de twee kernbegrippen in dit stuk: kunst en cultuur. Niet een definitie of verwijzing naar voorbeelden, maar geef een heldere analytische omschrijving van de structuur, werking en waarde van kunst en cultuur (zie theorieën Van Heusden, Merlin Donald, Dibbits, Bisschop Boele: *'Kunst (inclusief erfgoed) is geen object maar een betekenisvolle ontmoeting'*).

Wordt er in de conceptvisie op het leergebied naar uw mening voldoende aandacht besteed aan de trends en ontwikkelingen in het leergebied Kunst en Cultuur? Wat mist u?

VRAAG 2 -

We missen:

- De ontwikkelingen in de kunst richting bijvoorbeeld geëngageerdheid, community art, films en animatie, social media, crossovers, mixed media en inclusie. Gebruik hierbij de inzichten van Heijnen over authentieke kunsteducatie.

- Het meer global thinking: denk aan internationalisering, mondiale gebeurtenissen en ontwikkelingen omtrent de Sustainable Development Goals.

Helder het standpunt over de gemeenschappelijke taal, maar we missen:

- Het benoemen van de gemeenschappelijke **taak** (= urgentie of rol) om in welke kunstdiscipline dan ook een spiegel te zijn voor de samenleving. In het stuk lijkt er veel aandacht voor de techniek, het medium en de beeldcultuur en te weinig aandacht voor de kernfunctie van het leergebied Kunst en Cultuur. Het doel is om leerlingen te leren hoe ze middels kunst en cultuur hun eigen reflectie/expressie op het leven kunnen verbeelden en daarmee dit ook kunnen beïnvloeden.

We missen ook:

- Aandacht voor schoonheidsbeleving en smaakontwikkeling (zie manifest VCPS)
- Aandacht voor diversiteit.

Verwoordt de conceptvisie in voldoende mate de bijdrage van het leergebied Kunst en Cultuur aan de ontwikkeling van de leerling op het niveau van drie hoofddoelen van het onderwijs (persoonlijke vorming, maatschappelijke vorming, kwalificatie)? Hoe staat u tegenover deze uitwerking? Ontbreken er elementen die u graag toegevoegd ziet?

VRAAG 3 -

De insteek en de teksten dekken voor een deel de inhoud van het leergebied Kunst en Cultuur. Een paar aandachtspunten:

- Wat is artisticeit? Wat is creativiteit? Wat is het creatief en artistiek vermogen? - Geef aan wat hiermee wordt bedoeld en niet alleen een verwijzing of een synoniem. Gebruik bijvoorbeeld inzichten van Van der Kamp, Sawyer, Efland, Winner & Hetland en Gardner.
- Persoonlijke/maatschappelijke vorming: beschrijf nog meer - in '1' woord - de duiding van welk uniek vermogen - binnen de persoonlijke vorming - we nastreven binnen het leergebied Kunst en Cultuur in het onderwijs. Bv culturele identiteit, culturele persoonsvorming, cultureel bewustzijn, culturele authenticiteit.

Bij kwalificatie:

- Hier ontbreekt de specifieke aandacht voor het oefenen van een kunstdiscipline (zie manifest VCPS). Het goed beheersen van een medium of een veelheid aan media die kenmerkend zijn voor een kunstdiscipline, de materialen en technieken, is voorwaardelijk om op een treffende manier betekenis te kunnen geven en je expressief te uiten.
- *'Kunst en cultuur levert een onmisbare bijdrage aan de culturele, sociaal-emotionele, intellectuele en sensomotorische ontwikkeling van (jonge mensen).'* Dit is een citaat uit het manifest VCPS. In het visiestuk herkennen wij deze aspecten, behalve in mindere mate het 'intellectuele' stuk. Wij missen daarom de aandacht voor de kennis over het fenomeen kunst als gebeurtenis en het proces van cultuur daarbij. Dus kennis en inzicht van waarom een mens kunst maakt, welke functie dat heeft in onze cultuur en hoe het evolutionair is ontstaan. Belangrijk is om inzicht te geven aan zowel kleuters als 18 jarigen, van so tot regulier onderwijs, waarvoor kunst dient voor de mens. Als individu en als groep.

In hoeverre onderschrijft u de eerste indeel over samenhang (binnen en tussen leergebieden) en doorlopende leerlijnen?

VRAAG 4 -

De VCPS VO en PO staan voor samenhang binnen het leergebied Kunst en Cultuur en samenhang van kunst en cultuur met alle andere leergebieden en vakken (zie manifest en de kwaliteitscriteria van de VCPS).

De beschrijving sluit daar deels bij aan. Wat nog ontbreekt:

- Omschrijving dat de verbindende factor van de kunstdisciplines de betekenis gevende vaardigheid (het expressie en culturele reflectie vermogen) en het creërende vermogen (= creativiteit) is. De media (= manieren van uitbeelden, de materialen, technieken, de instrumenten en dragers voor de uitingen) kunnen verschillen en kenmerken daarom in grote mate de verschillende kunstdisciplines.
- Bij samenhang: wat is de onderlegger voor samenhang in het kunst- en cultuuronderwijs? Maak dit inzichtelijk. Samenhang start vanuit de doelen die je voor ogen hebt wat betreft de kunstzinnige en culturele ontwikkeling van leerlingen, daarna komen de vakken en vakinhouden.
- Zie ook opmerkingen bij figuur 3

De brede vaardigheden komen bij meerdere vak- en leergebieden terug en worden daar geïntegreerd. Hoe ziet u de samenhang tussen de kennis en vaardigheden in het leergebied Kunst en Cultuur en de brede vaardigheden?

VRAAG 5 –

De vaardigheden zijn breed en dus ook vanzelfsprekend een onderdeel binnen het leergebied Kunst en Cultuur. In het onderwijs gaat het uitsluitend om wat leerlingen (moeten) leren. Vakken en leergebieden zijn daaraan ondergeschikt, hoewel sommige vakken meer geschikt zijn om kinderen dingen te leren dan andere.

Welk (inhoudelijk) advies of welke suggesties voor verbetering wilt u meegeven aan het ontwikkelteam voor de ontwikkeling van een visie op het leergebied Kunst en Cultuur?

VRAAG 6 –

Maak het compacter en eenduidiger. De visie die er nu ligt is rijk en er zit veel in (complimenten nogmaals daarvoor), maar het is nog niet een geheel. Ook de modellen kunnen helderder, wellicht kan 1 model volstaan. Een advies zou ook zijn om wat meer gedurfdere uitspraken te doen zodat het echt een duidelijke, duurzame en vernieuwende koers neerlegt voor de toekomst.

Is de conceptvisie voor het leergebied Kunst en Cultuur herkenbaar voor alle onderwijssectoren (PO/S(B)O naar VO/VSO)?

VRAAG 7 –

Ja

Herkent u in de conceptvisie in voldoende mate uw vakgebied?

VRAAG 8 –

In voldoende mate.

Figuur 1 schetst de kern van het leergebied. Uitgaande van de definitie van cultuur krijgen leerlingen te maken met een ervaring in een culturele context. In welke mate is het hier voorgestelde model met de begrippen bruikbaar voor zowel de theorie als de praktijk in het leergebied Kunst en Cultuur? Wat heeft aandacht nodig?

VRAAG 9 - figuur 1

Dit model is nog niet specifiek genoeg voor het kunst- en cultuuronderwijs. Ons advies zou zijn om nog een slag te maken zodat het voldoende karakteristiek is voor het kunstonderwijs. De onderdelen zoals nu beschreven zijn globaal en voor alle leergebieden van toepassing, althans zo lijkt het. Gebruik hiervoor inzichten van Heijnen gecombineerd met inzichten van de cultuurtheorie van Van Heusden. En haal eventueel inspiratie uit het model van het manifest VCPS.

Figuur 2 legt de verbinding tussen het artistiek creatief vermogen en verschillende media of toepassingen. Wat vindt u van dit figuur, de toelichting hierop, de explicitering van artistiek creatief vermogen en welke suggesties heeft u ter verbetering van de inhoud of het figuur?

VRAAG 10 - figuur 2

- De cirkels in de buitenring zijn ongelijke grootheden, niet neutraal genoeg. Bij 'lichaam' hoort bijvoorbeeld ook de 'stem' en 'beweging', dus waarom deze apart? Gebruik inzichten van de cognitieve wetenschappen bijvoorbeeld de vaardigheden en mediacirkel van Van Dorsten, Copini en Ekster. Of de taxonomie van Bloom. Zie hier ook inzichten van Van der Kamp.
- In de binnenste cirkel mist het collectieve aspect, dus het artistiek creatief vermogen van een groep leerlingen.

Figuur 3 besteedt aandacht aan de doorlopende leerlijn van PO/S(B)O naar VO/VSO in het leergebied Kunst en Cultuur. Wat zijn de accenten die u zou willen leggen, wat is uw visie hierop?

VRAAG 11 - figuur 3

Figuur en ideeën over een leerlijn zijn niet helder:

- Vanuit de VCPS denken wij binnen het kunst- en cultuuronderwijs niet in een vaste cumulatieve lijn maar een grillig iteratief ontwikkelingsproces dat bij elke leerling anders kan zijn. Vanuit culturele identiteitsvorming en deep learning zie je daarom veel meer diffusere ontwikkelingslijnen. Een leerlijn bij kunst en cultuur zou beter een vormingslijn kunnen worden genoemd.
- Belangrijk om hierbij te benoemen is ook dat elke vormingslijn, of vormingsweg start bij het punt waar de leerling op dat moment is. Dus de leerling vormt het uitgangspunt.

- Zoals het nu in figuur 3 staat beschreven lijkt het alsof een kleuter geen complexe taken aan kan. Terwijl de dingen waar een kleuter mee bezig wil ook complex kunnen zijn, op zijn niveau. Per leerjaar, per groep werk je aan zowel eenvoudige als complexe taken. Bovendien geldt niet voor elke leerling hetzelfde.
- De uitwerking zoals in het document staat beschreven lijkt soms meer een didactische lijn dan een inhoudelijke lijn. Houd het 'wat' dus goed voor ogen.
- De voorbeelden die worden genoemd geven een ouderwetse indruk: 'vanuit kunsthistorische en kunstbeschouwelijke context praktijkopdrachten geven'. De relatie met de wereld lijkt hier te ontbreken. Deze komt pas bij de alinea over samenhang tussen leergebieden aan de orde.

Overige punten

Als u naast de antwoorden hierboven aan het ontwikkelteam nog andere aandachtspunten heeft, kunt u dat hieronder invullen. Onderwerpen die geen betrekking hebben op de inhoud van de tussenproducten en/of de consultatievragen van het ontwikkelteam, worden verzameld en gedeeld.

VRAAG 12

Tot slot een algemene beschouwing op het visie stuk van:

Voorzitter VCPS-VO - Rob Menting:

Wat mij betreft moet kunst en cultuur - in het funderend onderwijs voor alle leerlingen van 4 tot en met 18 - bijdragen aan het ontwikkelen van hun culturele identiteit. Deze identiteit ontwikkelt zich in confrontatie met de omgeving, waartoe de levenloze omgeving (het kunstwerk in de breedst mogelijke zin van dat woord, dus ook je smart phone) behoort en de mensen om je heen (de kunstenaar in de breedst mogelijke zin van het woord, dus ook de docent wiskunde 'die niet aan cultuur doet'). Cultuur dwingt mij te worden wie ik word, schoot mij afgelopen maandag tijdens een 'optreden' te binnen. Je kunt dus ook niets 'uit kinderen halen'. Kinderen zijn kunstwerken in wording. Omdat het onderwijs deze omgeving kan veranderen / aanpassen, hebben wij als onderwijsgeevenden invloed op die identiteit in wording. De grens tussen opvoeden en hersenspoelen is immers dun ... Daarnaast hebben de 'disciplines / methodes' van kunst in engere zin hun eigen waarde, zoals de methode van wiskunde een eigen waarde heeft: kinderen leren om met verschillende perspectieven naar hun omgeving te kijken. Het streven is echter volgens mij niet om van alle leerlingen begenadigde kunstenaars te maken, zoals ook niet elke leerling een Stephen Hawking zal worden.

Voorzitter VCPS-PO - Gerard Smetsers:

Hoe verleiden we scholen tot de keuze voor onderwijs dat gedragen wordt door Kunst en Cultuur? Hoe worden scholen spannende centra van ontmoeting, creativiteit en innovatie en met een spilfunctie zowel in hun omgeving en als in een ruimere maatschappelijke context. Scholen die zelf creatief vorm geven aan hun unieke onderwijs, waarbij verbeelding en passie de vliegwielen zijn. Scholen die bewust putten uit de bronnen van Kunst en Cultuur zullen bewuster vanuit inhoud en identiteit hun curriculum inrichten. De opbrengst van Curriculum.nu zou moeten zijn: meer scholen die verrassen, ondernemend zijn, boeien, karakter tonen en veelzijdig creatief zijn, welke eigenschappen terug te zien zijn bij hun leerlingen.